

TURKEY RIGHTS MONITOR



Sayı 132 | 26 Aralık 2022-1 Ocak 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 38 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

27 Aralık: Bir çeşit kemik hastası olan 6 yaşındaki Yusuf Kerim Sayın'ın annesi Gülten Sayın, Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu suçlamasıyla kendisine verilen hapis cezasını çekmek üzere tutuklandı.

28 Aralık: Bir istinaf mahkemesi, 2013 yılında sokak protestolarını finanse ederek hükümeti devirmeye teşebbüs etmek suçlamasıyla sivil toplum lideri Osman Kavala'ya verilen müebbet hapis cezasını onadı. Türkiye makamları Kavala'nın serbest bırakılmasını talep eden bir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararını görmezden gelmeye devam ediyor.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana

yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

26 Aralık: Medyadaki haberlerde, Savaş Çelik isimli bir kişinin, Lübnan'da teslim edildiği Türk yetkililerce Türkiye'ye getirilmesinin ardından üç ay resmi olmayan bir gözaltı merkezinde tutulduğu ve bu süre boyunca ağır fiziksel işkenceye maruz bırakıldığı duyuruldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

26 Aralık: İzmir'de jandarma güçleri, bir maden işçisinin işten çıkarılmasıyla tetiklenen çok sayıda işçi eylemine müdahale etti ve toplam 22 kişiyi gözaltına aldı.

26 Aralık: Paris'teki bir Kürt derneğine yönelik silahlı saldırıyı protesto etmek üzere İstanbul'daki Fransa konsolosluğu önünde düzenlenen gösteriye müdahale eden polis 14 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

29 Aralık: Van'da yerel makamlar Kasım 2022'de bir kadın hakları yürüyüşüne katılan en az 25 kişiye idari para cezası kesti.

29 Aralık: Bir İstanbul mahkemesi, hükümet tarafından atanan bir üniversite rektörünü protesto ettikleri ve protestolar esnasında gökkuşağı bayrağı taşıdıkları gerekçesiyle yargılanan 12 üniversite öğrencisinin beraatına hükmetti.

30 Aralık: Mardin Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

30 Aralık: Siirt Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

27 Aralık: Bir Hatay mahkemesi, Etkin Haber Ajansı'na (ETHA) ait Twitter hesabına erişim engeli getirdi.

28 Aralık: Bir Van mahkemesi, HDP yöneticileri Fikret Doğan, Dilgeç Aslan ve Cengiz Acar'a halkı kin ve düşmanlığa teşvik etmek suçlamasıyla 10'ar ay hapis cezası verdi ve hükmün açıklanmasını geri bıraktı. Mahkeme ayrıca, aynı davada yargılanan Yaver Kumli'ye para cezası verdi. Söz konusu yerel siyasetçiler, Konya'da Kürt bir aileye yönelik ırkçı saldırıyla ilgili olarak parti binasına asılan bir pankarttan dolayı yargılanıyordu.

28 Aralık: Resmi makamlar, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun adının karıştığı yolsuzluk iddialarına ilişkin en az altı habere erişim engeli getirdi.

29 Aralık: Bir İstanbul mahkemesi, bir siyasi parti liderinin çocuk yaşta evliliklerle ilgili kamuoyu tepkisi çeken açıklamalarına ilişkin en az altı habere erişim engeli getirdi.

30 Aralık: Bir İzmir mahkemesi, bir protesto sırasında cumhurbaşkanına hakaret ettikleri suçlamasıyla yargılanan aktivistler Aytül Uçar, Emine Akbaba ve İrem Çeliklebaş'ı 1 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum ederek hükmün açıklanmasını geri bıraktı.

1 Ocak: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), 2022 yılında muhalefete yakın beş televizyon kanalına toplam 17,33 milyon lira ceza kesti. Haberlere göre söz konusu kanallara toplam 54 para cezası geldi.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

27 Aralık: Ankara savcılığı, önde gelen insan hakları savunucusu Şebnem Korur Fincancı hakkında terörizm suçlamasıyla soruşturma başlattı. Fincancı, kuzey Irak'ta Türk silahlı kuvvetleri tarafından kimyasal silah kullandığı iddialarının soruşturulmasını talep eden açıklamaları nedeniyle terör örgütü propagandası yapma suçlamasıyla tutuklu yargılanıyor.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

28 Aralık: Bir istinaf mahkemesi, 2013 yılında sokak protestolarını finanse ederek hükümeti devirmeye teşebbüs etmek suçlamasıyla sivil toplum lideri Osman Kavala'ya verilen müebbet hapis cezasını onadı. Türkiye

makamları Kavala'nın serbest bırakılmasını talep eden bir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararını görmezden gelmeye devam ediyor.

KÜRT AZINLIK

27 Aralık: Bir mahkeme, Demokratik Bölgeler Partisi'ne (DBP) yönelik bir soruşturma kapsamında geçtiğimiz hafta gözaltına alınan Kürt siyasetçiler Keskin Bayındır ve Hayrettin Altun'un tutuklanmalarına hükmetti. Aynı operasyon kapsamında gözaltına alınan diğer siyasetçiler adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

29 Aralık: Bir İstanbul mahkemesi, terörizm suçlamasıyla yargılanan HDP üyesi ve yöneticisi dokuz kişiye hapis cezaları verirken aynı davada yargılanan bir kişinin beraatına hükmetti.

29 Aralık: Bir Ankara cezaevinde tutuklu bulunan dokuz Kürt gazeteciyi ziyaret etmek isteyen ziyaretçilerin görüş başvuruları, il jandarma komutanlığının kişiler hakkında yaptığı araştırma sonucu olumsuz görüş verdiği gerekçesiyle reddedildi.

CEZAEVİ KOŞULLARI

27 Aralık: Bir Kocaeli cezaevinin multipl skleroz hastası Mehmet Gürler isimli bir mahkumun tedavisini aksattığı raporlandı.

28 Aralık: Bir Diyarbakır cezaevi, tutuklu gazeteci Ramazan Geciken'e ailesi tarafından gönderilen bir kitabı teslim etmedi.

29 Aralık: Bir Ankara cezaevinde tutuklu bulunan dokuz Kürt gazeteciyi ziyaret etmek isteyen ziyaretçilerin görüş başvuruları, il jandarma komutanlığının kişiler hakkında yaptığı araştırma sonucu olumsuz görüş verdiği gerekçesiyle reddedildi.

30 Aralık: Bir Konya cezaevinde yaşanan hak ihlallerini protesto etmek için açlık grevi yapan mahkumlara B12 vitamini temin edilmiedığı duyuruldu.

31 Aralık: Bir Erzurum cezaevinde, pencerelere yerleştirilen demir parmaklıkları protesto etmek için slogan attıkları gerekçesiyle yedi mahkum disiplin cezası olarak 14 ay boyunca iletişim haklarından mahrum edildi.

İŐKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

26 Aralık: Medyadaki haberlerde, Savaş Çelik isimli bir kişinin, Lübnan'da teslim edildiği Türk yetkililerce Türkiye'ye getirilmesinin ardından üç ay resmi olmayan bir gözaltı merkezinde tutulduğu ve bu süre boyunca ağır fiziksel işkenceye maruz bırakıldığı duyuruldu.

27 Aralık: Hükümete yönelik güçlü eleŐtirilerinin ardından tutuklanan sivil toplum lideri Alparslan Kuytul'un tutuklu bulunduğu Ağrı cezaevinde sekiz kişilik bir koĐuŐta tek başına tutulduğu, ayrıca görüntülü görüŐme hakkından mahrum edildiği duyuruldu.